

ОНУ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
Факультет/інститут Факультет психології та соціальної роботи
Кафедра загальної психології та психології розвитку особистості

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ 20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Рівень вищої освіти третій (доктор філософії)

Спеціальність 053 «ПСИХОЛОГІЯ»
(код і назва спеціальності (тей))

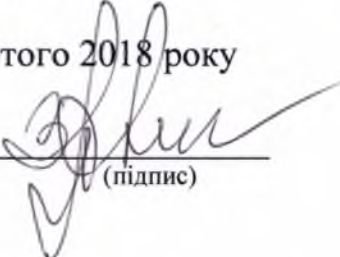
2018 рік

**Розробники: Кіреєва Зоя Олександрівна, доктор психол. наук, професор
кафедри загальної психології та психології розвитку особистості**

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри загальної психології
та психології розвитку особистості

Протокол № 6 від "21" лютого 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Кіреєва З.О.
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною
комісією (НМК) _____ факультету:

Протокол № 1 від " 02 " 04. 2018 року

Голова НМК

(підпис)

Кременчуцька М.К
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни “**СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ**” складена відповідно до освітньо-професійної/освітньо-наукової програми підготовки здобувачі третього рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні досягнення психологічної науки

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Програма навчальної дисципліни складається з наступних змістовних модулів: Сучасні теоретичні проблеми і досягнення в області наукових досліджень; Постнекласична парадигма: сучасний стан; Сучасні технології і методи організації та проведення досліджень у психології.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета формування загальнонаукової і дослідницької позиції з урахуванням мультіпарадигмальності, междисциплінарности і трансдисциплінарности сучасної психології

Завдання:

- знання найбільш гострих проблем сучасної психологічної науки і практики з метою самостійного аналізу актуальних проблем теоретичної і прикладної психології;

- формування критичного наукового мислення і становлення власної наукової позиції;

- формування відповідальності і професіоналізму сучасного науковця з урахуванням потреб громадського розвитку і потреб логіки розвитку самої психологічної науки;

- урахування базових концепцій різних напрямів і наукових шкіл різних галузей психологічної науки.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) **Компетентності соціально – особистісні (КСО):** КСО.10 здатність до самостійної науково-дослідної діяльності, кваліфіковане узагальнення наукових і експериментальних даних, самостійна підготовка публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях, патентування отриманих досягнень;

КСО.12 здатність до саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя.

б) **Загально-наукові компетентності (КЗН):** КЗН.04 спроможність виконання наукових досліджень з застосуванням сучасних методологічних основ реалізації експерименту, вміння документального оформлення результатів досліджень; КЗН.07 готовність до пошуку обробці, аналізу та систематизації науково-технічної інформації з теми дослідження, вибору методик і засобів вирішення задачі;

в) **загально – професійні (КЗП):** КЗП.02 знання про активність

суб'єкта в часі, в динаміці та розуміння людини як системи, яка здатна до саморегуляції

г) **спеціалізовано – професійні (КСП):** КСП.01 поглиблене знайомство з науковими психологічними теоріями та концепціями, що визначають спрямованість сучасних психологічних шкіл; КСП.11 базові знання про основні напрямки і перспективи розвитку нейронауки

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач третього освітнього рівня повинен знати та вміти:

самостійно проводити наукові дослідження, складати план дослідження та одержувати нові наукові й прикладні результати;

володіти методами синтезу і аналізу, фундаментальними навичками науково-дослідної роботи;

мати сформульоване уявлення про складні системи як процеси постійного обміну речовиною, енергією та інформацією із зовнішнім середовищем, завдяки яким система відтворюється в якості своєрідного інваріанта.

змінити ставлення до уявлення про невизначеність, яка кваліфікується не як перешкода на шляху до знання, а має позитивний зміст - як можливість творити і розуміти;

розуміти множинність шляхів і стратегій розвитку системи, що самоорганізується в заданому середовищі;

представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікаціях з використанням сучасних можливостей;

самостійно вдосконалювати свої знання, уміння, особистісні і професійні якості для забезпечення ефективної наукової діяльності;

аналізувати наукову літературу з метою вибору напрямку досліджень, обрати самостійно або кваліфіковано сприйняти представлену тему досліджень;

формулювати і вирішувати завдання, що виникають в ході науково-дослідної діяльності і потребують поглиблених професійних знань;

вести пошук джерел літератури за залученням сучасних інформаційних технологій;

вміти використовувати отримані фундаментальні знання історії психологічних шкіл на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи вміти аналізувати особливості тезаурусу наукових психологічних шкіл та робити їхній порівняльний аналіз.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредита ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Сучасні теоретичні проблеми і досягнення в області наукових досліджень

ТЕМА №1. Системний підхід в науці і в психології

Сучасна психологія і її місце в системі наук і структура. Перспективні напрями досліджень з урахуванням вимог теперішнього часу. Нові відкриття і досягнення в психології. Особливості розвитку нейропсихології. Сучасні принципи психології розвитку (диференціації - інтеграції, безперервності, антиципації і суб'єктності). Нові підходи у психологічній науці (історико-генетичний, історико-еволюційний, культурно-аналітичний, системно-деятељностний, системно-суб'єктний, суб'єктно-аналітичний і ін.), що відбивають формування унітарних концепцій, інтеграційної психології. Поняття метасистеми, субсистем, системи. Постструктуралістська традиція у психології.

Змістовний модуль 2.

Постнекласична парадигма: сучасний стан

ТЕМА №1. Типи наукової раціональності.

Категоріальний або мережевий принцип організації наукових категорій на постнекласическом етапі розвитку науки. Мультипарадигмальність, междисциплінарність і трансдисциплінарність сучасної науки.

Змістовний модуль 3.

Сучасні технології і методи організації та проведення досліджень у психології

ТЕМА №1. Актуальні проблеми прикладної психології.

Тенденції розвитку сучасної прикладної психології. Прикладна психологія: досвід і проблеми модернізації. Тенденція до технологій. Постановка інноваційних професійних завдань в області науково-дослідницькій і практичній діяльності. Моніторинг потреб в основних видах психологічних послуг в професійно-предметній області. Методи, технології, техніки, тренінги практичної психології. Проблема суб'єктивізму в використанні практичних методів при психологічній допомозі без урахування методологічних, логічних, гносеологічних передумов, їх онтологічні взаємозв'язки і значення для загальнотеоретичних уявлень.

3. Рекомендована література

Основна

1. Балл Г. А., Мединцев В. А. Теоретико-множественный метод описания процессов и его применение в психологии: Монография. Киев, 2016
2. Брушлинский А. В. Психология субъекта. М.–СПб., 2003.
3. Зинченко Ю. П. Методологические проблемы фундаментальных и прикладных психологических исследований // Национальный психологический журнал. 2011. № 1 (5). С. 42–49.
4. Карпенко З. С. Картографія інтегральної суб'єктності: постпостмодерністський проект // Людина. Суб'єкт. Вчинок: С. 157–175
5. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафори, которми мы живем. М., 2004.
6. Лебедев А. Н. Циклические коды памяти // Когнитивная психология: Материалы финско-советского симпозиума. М., 1986. С. 105–115.

7. Лебедев А. Н. Благополучие человека в свете достижений нейронауки // Общество и непрерывное благополучие человека: Сборник научных работ Международного научного симпозиума / Под ред. Г. А. Барышевой и Л. М. Борисовой. Томск, 2014. С. 137–140.
8. Лебедев А. Н. Нейронаука и психология. Избранные труды. Lambert Academic Publishing, Saarbrucken, Germany, 2016.
9. Мазилев В. А. Предмет психологии: версия для XXI века // Вестник интегративной психологии. 2017. № 1. С. 16–23.
10. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості. Київ, 2006. С. 54.
11. Петренко В. Ф., Супрун А. П. Взаимосвязь квантовой физики и психологии сознания // Психологический журнал. 2014. Т. 35. № 6. С. 69–86.
12. Поддьяков А. Н. Компликология: создание развивающих, диагностирующих и деструктивных трудностей. М., 2014.
13. Принцип развития в современной психологии / Отв. ред. А. Л. Журавлев, Е. А. Сергиенко. М., 2016.
14. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой: Пер. с англ. Москва, 2005
15. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології. Київ, 2003.
16. Рыжов Б. Н. Системная психология. 2-е изд. М., 2017
17. Сергиенко Е. А. Межпарадигмальные мосты // Психологические исследования. 2016. Т. 9. № 48. С. 4. URL: <http://psystudy.ru> (дата обращения: 29.10.2016)
18. Степин В. С. Саморазвивающиеся системы и постнеклассическая рациональность // Филос. исследования. 2003. № 8. С. 5–17.
19. Татенко В.О. Сучасна психологія: теоретично-методологічні проблеми : навч. посіб. / В.О. Татенко. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. – 288с.
20. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. Київ, 2003.
21. Титаренко Т.М. Назва: Сучасна психологія особистості. Каравела Київ, 2013, 371с.
22. Чепелева Н. В. Самопроектирование личности в дискурсивном пространстве // Человек, субъект, личность в современной психологии (к 80-летию А. В. Брушлинского). В 4 т. Т 3 / Под ред. А. Л. Журавлева, Е. А. Сергиенко. М., 2013. С. 342–345
23. Чепелева Н. В. Особистий досвід суб'єкта у контексті психологічної герменевтики // Людина. Суб'єкт. Вчинок. С. 280–302.

Додаткова

1. Жорняк Е. С. Нарративная терапия: от дебатов к диалогу // Журнал практической психологии и психоанализа. 2001. № 4. С. 9–15
2. Карицкий И.Н. Современные психотехнологии: теоретико-методологическое исследование. // Психология инновационного управления социальными группами и организациями: Материалы международного

конгресса. / Отв. ред.: А.В. Брушлинский, А.Л.Журавлев, Н.П. Фетискин. - М.; Кострома, 2001. -С.157-159.

3. Швалб Ю. М. Целеполагающее сознание (Психологические модели и исследования). Киев, 2003
4. Эпштейн М. Н. От знания – к творчеству. Как гуманитарные науки могут изменять мир. М.–СПб., 2016.
5. Brown G., Langer E. Mindfulness and intelligence: A comparison // Educational Psychologist. 1990. V. 25. № 3–4. P. 305–335.
6. Carver C. S., Scheier M. F. On the structure of behavioral self-regulation // Hand book of self-regulation / Eds M. Boekaerts, P. R. Pintrich, M. Zeidner. San Diego: Academic Press, 2000. P. 42–80.
7. Csikszentmihalyi M., Robinson R. E. The art of seeing: an interpretation of the aesthetic encounter. Malibu, CA.: J. P. Getty Museum; Getty Center for Education in the Arts, 1990
8. Harter S. The construction of the self: Developmental and Sociocultural Foundations. N. Y.: Guilford Press, 2012.
9. Seligman M., Csikszentmihalyi M. Positive psychology // American psychologist. 2000. V. 55. № 1. P. 5–14
10. Zimmerman B. J. Self-regulated learning and academic achievement: An overview // Educational psychologist. 1990. T. 25. № 1. С. 3–17

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.apppsychology.org.ua/index.php/ua/>
2. <http://npsyj.ru/articles/detail.php?article=7852>
3. http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/2115/1/UPJ_%23_1_%283%29_2017.pdf
4. [file:///C:/Users/home/Downloads/psch_2017_3_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/home/Downloads/psch_2017_3_1%20(1).pdf)
5. <https://cyberleninka.ru/article/c/psychology>
6. <https://www.scientificamerican.com/store/archive/?magazineFilterID=SA%20Mind>
7. <https://www.psychologytoday.com/intl>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - іспит.

5. Методи діагностики успішності навчання

Оцінювання знань є послідовним використанням оприлюднених критеріїв, правил і процедур. Засоби діагностики повинні:

- визначити, в якій мірі досягнуті заплановані навчальні результати та інші цілі програми;
- відповідати призначенню, тобто забезпечувати діагностичний, поточний або підсумковий контроль;
- мати чіткі й оприлюднені критерії виставлення оцінок.

Диференційовані оцінки:

Оцінка "відмінно" / А — виставляється, якщо здобувач третього рівня вищої освіти має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній області; матеріал викладає логічно, послідовно, переконливо.

Оцінка "добре" / В, С — виставляється, якщо здобувач третього рівня вищої освіти виявив достатньо повні знання курсу; дає правильні, хоча і не завжди повні визначення явищ дійсності; оволодів навичками співвідносити теоретичні знання з конкретними ситуаціями; висловлює своє ставлення до варіантних теорій щодо сутності явищ; засвоїв основи аналітичного методу; допускає незначні неточності в розкритті окремих теоретичних положень.

Оцінка "задовільно" / В, Е — здобувач третього рівня вищої освіти взагалі засвоїв програмний матеріал курсу в передбаченому обсязі з деякими неточностями у визначенні основних явищ та процесів; намагається висловити своє ставлення до проблемних питань, хоча і не завжди адекватно; вміє аналізувати набуті теоретичні знання і співвідносити їх з конкретними ситуаціями; виклад матеріалу непослідовний, неточний, з наявними помилками.

Оцінка "незадовільно" / FХ, F — здобувач третього рівня вищої освіти виявив слабкі (відсутність) знання теоретичного програмного матеріалу; не зміг дати визначення основних провідних категорій та явищ; відсутні навички адекватної оцінки норм і теорій; виклад матеріалу непослідовний, нелогічний, фрагментарний, з грубими помилками.